

ÚLOHY A PRÁVOMOCI EURÓPSKEJ KOMISIE

Mgr. Martina Trégerová

V predchádzajúcom čísle nášho časopisu sme sa zamerali na úlohy, právomoci a zloženie Európskeho parlamentu. Teraz si predstavíme najvyššiu výkonnú zložku Európskej únie a iniciátora legislatívnych návrhov Európsku komisiu, ktorá zastupuje a presadzuje všeobecné záujmy únie. V mnohých oblastiach je hnacím motorom v rámci inštitucionálneho systému Európskej únie, keďže navrhuje právne predpisy, politiky a programy činnosti a zodpovedá za realizáciu rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady.

Vznik a sídlo

Európska komisia je jednou z kľúčových inštitúcií únie. Pojem Európska komisia bol zavedený v novembri 1993 po nadobudnutí účinnosti Zmluvy o Európskej únii (Maastrichtská zmluva). Predchádzal mu názov Komisia Európskych spoločenstiev. Komisia je vybudovaná na inštitucionálnych základoch Vysokého úradu Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (ESUO) založeného Parížskou zmlouvou v roku 1951. V roku 1965 bola podpísaná Zlučovacia zmluva, ktorá spojila Vysoký úrad ESUO s exekutívou dvoch spoločenstiev, Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (EURATOM), zriadených na základe Rímskej zmluvy z roku 1957. Hlavným sídlom Komisie je Brusel, niektoré jej útvary sídlia v Luxemburgu a úrady, tzv. zastúpenia, má vo všetkých členských štátoch EÚ.

Pojem Komisia

Pojem „Komisia“ sa používa v dvoch významoch. Prvý označuje tím mužov a žien, ktorí sú zodpovední za riadenie inštitúcie a prijímanie jej rozhodnutí.

Druhý pomenúva samotnú inštitúciu a jej pracovníkov. Vymenovaní členovia sa neformálne nazývajú „komisári“. Komisarov ustanovujú členské štáty na základe spoločného súhlasu na obdobie piatich rokov. Komisiu

následne schvaľuje Európsky parlament, a to do šiestich mesiacov od voľieb.

Menovanie

- Kandidáta na predsedu navrhujú vedúci predstavitelia štátov v rámci Európskej rady, pričom zohľadňujú výsledky voľieb do Európskeho parlamentu. Na to, aby bol kandidát zvolený, potrebuje podporu väčšiny poslancov Európskeho parlamentu.
- Budúci predseda vyberá v rámci rokovaní s vládami členských krajín ostatných členov Komisie.
- Každý kandidát prezentuje pred Európskym parlamentom svoje vízie a Parlament potom hlasuje o prijatí kandidátov. Nakoniec ich vymenováva Európska rada, a to kvalifikovanou väčšinou.

Ako funguje

Úlohou predsedu Komisie je rozhodnúť, ktorý komisár bude zodpovedať za ktorú oblasť politiky, a (podľa potreby) preskupovať tieto povinnosti počas funkčného obdobia Komisie. Predseda je tiež oprávnený požiadať komisára o odstúpenie. Tím 27 komisárov (tiež známy pod názvom „kolégium“) zasadá raz týždenne, väčšinou v stredu v Bruseli. Každý bod programu prezentuje komisár zodpovedný za danú oblasť politiky, a potom kolégium prijme o danom bode kolektívne rozhodnutie. Pracovníci Komisie pôsobia v rámci odborov, ktoré sú známe ako generálne riaditeľstvá (GR) a útvary (napríklad právny servis, či prekladateľský servis). Každé GR pokrýva konkrétnu oblasť politiky – napríklad GR pre obchod alebo GR pre hospodársku súťaž – a na jeho čele je generálny riaditeľ, ktorý sa zodpovedá jednému z komisárov.

Úlohy

Európska komisia má štyri hlavné úlohy:

1. Navrhovať zákonné normy Európskemu parlamentu a Rade Európskej únie

Podľa Zmluvy o Európskej únii (EÚ) má Komisia „právo na iniciatívu“. Inými slovami, len samotná Komisia zodpovedá za vypracovanie návrhov nových právnych noriem EÚ, ktoré predkladá Parlamentu a Rade. Cieľom týchto návrhov musí byť ochrana záujmov Únie a jej občanov, nie konkrétnych štátov alebo odvetví.

2. Riadiť a implementovať politiku a rozpočet EÚ

Komisia ako exekutívny orgán Európskej únie zodpovedná za riadenie a realizáciu Parlamentom a Radou prijatého rozpočtu, politik a programov EÚ. Väčšinu skutočnej práce a výdavkov realizujú celoštátne a miestne orgány, Komisia však zodpovedá za dohľad nad nimi.

3. Presadzovať dodržiavanie zákonov EÚ spolu so Súdny dvorom Európskej únie

Komisia koná ako „strážkyňa zmlúv“. To znamená, že spolu so Súdny dvorom zodpovedá za zabezpečovanie riadneho uplatňovania právnych predpisov EÚ vo všetkých členských štátoch. Ak Komisia zistí, že niektorá krajina EÚ neuplatňuje právne predpisy Únie, a teda si neplní svoje právne záväzky, podnikne kroky na nápravu situácie.

4. Zastupovať EÚ na medzinárodnej scéne, napríklad na rokovaní o dohodách medzi EÚ a inými štátmi.

Vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku je podpredsedom Komisie a zodpovedá za vonkajšie vzťahy. V otázkach týkajúcich sa zahraničných vecí a bezpečnosti vysoký predstaviteľ pracuje spoločne s Radou. V ostatných oblastiach vonkajších činností však zohráva hlavnú úlohu Komisia, najmä v oblastiach obchodnej politiky a humanitárnej pomoci. V týchto oblastiach Európska komisia vystupuje ako významný hovorca Európskej únie na medzinárodnej scéne. Umožňuje 27 členským štátom jednotne hovoriť na medzinárodných fórach, ako je napríklad Svetová obchodná organizácia.

Zloženie novej Komisie na obdobie 2024 – 2029 a jej priority

Predsedníčka Ursula von der Leyenová, ktorá vedie Komisiu od roku 2019, začala 1. decembra 2024 druhé funkčné obdobie s novým tímom komisárov. Komisia je zložená zo 16 mužov a 11 žien a má 6 výkonných podpredsedov. Slovenskú republiku bude opäť zastupovať Maroš Šefčovič, ktorý v Bruseli pôsobí od roku 2009. V predchádzajúcom období

zodpovedal za oblasť energetickej únie na poste podpredsedu Komisie. V novom mandáte je komisárom pre oblasť obchodu, ekonomickej bezpečnosti, medziinstitucionálnych vzťahov a transparentnosti. „Vážim si dôveru predsedníčky Európskej komisie, ktorá sa rozhodla zveriť mi portfólio so silnou váhou pre konkurencieschopnosť EÚ vrátane Slovenska,

aj pre celkové postavenie Únie na medzinárodnej scéne,“ vyjadril sa v tejto súvislosti Maroš Šefčovič [4].

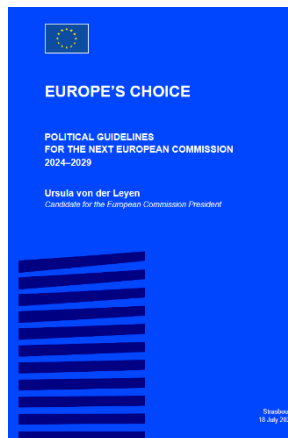

Vzhľadom na spoločenské, environmentálne, bezpečnostné a hospodárske zmeny si Komisia stanovila ambiciózne ciele, ktoré sú postavené na siedmich kľúčových prioritách:

- Nový plán pre udržateľnú prosperitu a konkurencieschopnosť Európy,**
- Nová éra európskej obrany a bezpečnosti,**
- Podpora ľudí, posilňovanie našej spoločnosti a nášho sociálneho modelu,**
- Udržiavanie kvality nášho života: Potravinová bezpečnosť, voda a príroda,**
- Ochrana našej demokracie, presadzovanie našich hodnôt,**
- Globálna Európa: Využitie našej sily a partnerstva,**
- Spoločná realizácia a príprava našej Únie na budúcnosť.**

Tieto ambície vychádzajú z preukázanej schopnosti Európskej únie riešiť zložité výzvy prostredníctvom kolektívnych opatrení. Premenu plánov na konkrétne riešenia je Komisia odhodlaná zabezpečiť odolnú a prosperujúcu budúcnosť pre všetkých Európanov.

V najbližších piatich rokoch sa rozhodne o postavení Európy vo svete na nasledujúcich päť desaťročí. Rozhodne sa o tom, či budeme našu budúcnosť formovať my alebo či necháme, aby ju formovali udalosti alebo iní aktéri. Som presvedčená, že v dobe ťažkosti a neistoty si Európa musí vybrať jednotu a odvážiť sa k veľkým myšlienkam, aj činom. Obstať zoči-voči dedičstvu našej minulosti, priniesť výsledky pre súčasnosť a pripraviť silnejšiu Úniu na budúcnosť. To je hnacou silou týchto usmernení a všetkého, na čom chcem v nasledujúcich piatich rokoch spolupracovať s Parlamentom a členskými štátmi.“ (Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu 2024 – 2029, Ursula von der Leyenová, predsedníčka Európskej komisie). [7]

Použité zdroje:

- [1] Von der Leyen Commission 2024-2029. In *European Commission* [online]. Brussels: European Commission, 27.11.2024 [cit. 2024-12-05]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ac_24_6108
- [2] Maroš Šefčovič. In *European Commission* [online]. Brussels: European Commission, 01.12.2024 [cit. 2024-12-05]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/stories/2024-2029-commission/>
- [3] Ako funguje Európska únia: Vaša príručka o inštitúciách EÚ. In *Európska únia* [online]. Brussels: Directorate-General for Communication, 2007 [cit. 2024-01-08]. Dostupné na: https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/8d5ca309-9842-43e0-b002-ea18bb147131/language-sk?_publicationDetails_PublicationDetailsPortlet_source=301428495
- [4] Kariéry @ inštitúcie EÚ. In *Európska únia* [online]. Brussels: European Personnel Selection Office, 2003 [cit. 2025-02-18]. Dostupné na: <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/64d6cb15-d53a-4f07-bc09-94ada-eeaa742/language-sk>
- [5] Európska komisia 2010 – 2014. In *Európska únia* [online]. Brussels: Directorate-General for Communication, 2010 [cit. 2025-02-18]. Dostupné na: <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/eb7de51e-8944-41bf-bb44-3cc18fd1d56b/language-sk>
- [6] Noví eurokomisári: Ursula von der Leyenová predstavila zloženie Európskej komisie. In *Európske noviny* [online]. Bratislava: Európske noviny, 17.09.2024 [cit. 2024-12-02]. Dostupné na: <https://europske.noviny.sk/2024/09/17/novi-eurokomisari-ursula-von-der-leyenova-predstavila-zlozenie-europskej-komisie/>
- [7] Political Guidelines 2024-2029. In *European Commission* [online]. Brussels: European Commission, 18.07.2024 [cit. 2025-15-01]. Dostupné na: https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_en

Zdroj obrázkov: European Commission